
Σχέδιο Φύλαξης - Επόπτευσης Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Παρνασσού για το έτος **2013**

ΣΥΝΤΑΞΗ: ΤΜΗΜΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΦΔΕΔ ΠΑΡΝΑΣΣΟΥ
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2013

ΕΓΚΡΙΘΗΚΕ ΜΕ ΤΟ Υπ.Αριθμ. 18/2013 ΠΡΑΚΤΙΚΟ Δ.Σ.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Ταμείο
Περιφερειακής Ανάπτυξης

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ:

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	3
1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	5
1.1 ΕΘΝΙΚΟΣ ΔΡΥΜΟΣ ΠΑΡΝΑΣΣΟΥ	5
1.2 ΦΟΡΕΑΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΘΝΙΚΟΥ ΔΡΥΜΟΥ ΠΑΡΝΑΣΣΟΥ.....	6
1.3 ΧΛΩΡΙΔΑ.....	6
1.4 ΠΑΝΙΔΑ	8
2. ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ – ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	9
3. ΑΠΕΙΛΕΣ	12
4. ΣΚΟΠΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΦΥΛΑΞΗΣ – ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ – ΕΠΟΠΤΕΥΣΗΣ	14
5. ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ – ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ	16
6. ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ.....	17
7. ΠΑΡΑΝΟΜΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΕΥΘΥΝΗΣ ΤΟΥ Φ.Δ. .	18
8. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΠΟΠΤΕΥΣΗΣ	19
9. ΠΕΡΙΟΧΗ ΦΥΛΑΞΗΣ - ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ.....	20
10. ΕΝΑΡΞΗ ΙΣΧΥΟΣ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ	21
11. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	22

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Ταμείο
Περιφερειακής Ανάπτυξης

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Με απόφαση του ΔΣ του Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Παρνασσού, ανατέθηκε στο Τμήμα Προστασίας & Διαχείρισης του Φορέα (υπεύθυνη τμήματος, Θεοδώρα Λαναρά) να συντάξει Ετήσιο Σχέδιο Επόπτευσης-Φύλαξης, σύμφωνα με το Τεχνικό Δελτίο (Υποέργου 1 «**Πρόγραμμα για την Προστασία και Διατήρηση της Βιοποικιλότητας**» της Πράξης «**Προστασία και Διατήρηση της Βιοποικιλότητας του Εθνικού Δρυμού Παρνασσού** που εντάχθηκε στο ΕΠΠΕΡΑΑ 2007-2013) που υποβλήθηκε στο **Υπουργείο Περιβάλλοντος Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, Ειδική υπηρεσία διαχείρισης επιχειρησιακού προγράμματος «περιβάλλον και αειφόρος ανάπτυξη»** και εγκρίθηκε να υλοποιηθεί με ίδια μέσα (Αυτεπιστασία).

Ο Φορέας Διαχείρισης του Εθνικού Δρυμού Παρνασσού είναι Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου και εποπτεύεται από το Υπουργείο Π.Ε.Κ.Α. και διοικείται από 11μελές Διοικητικό Συμβούλιο, που συγκροτείται από εκπροσώπους υπουργείων, υπηρεσιών, τοπικής αυτοδιοίκησης, Μ.Κ.Ο. και ειδικούς επιστήμονες. Είναι αρμόδιος για τη διατήρηση, την προστασία και διαχείριση του Εθνικού Δρυμού Παρνασσού που ιδρύθηκε το 1938 μαζί με αυτόν του Ολύμπου και αποτελεί έναν από τους παλαιότερους της Ελλάδας.

Η προστασία και διαχείριση του Εθνικού Δρυμού Παρνασσού με αναγνωρισμένη αξία για τη χλωρίδα, ορνιθοπανίδα και την άγρια πανίδα γενικότερα, τους οικοτόπους, το τοπίο και τον πολιτισμό, είναι μια σημαντική προτεραιότητα σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο.

Οι τύποι οικοτόπων και τα είδη χλωρίδας και πανίδας που απαντώνται στην περιοχή ευθύνης του Φορέα Διαχείρισης του Εθνικού Δρυμού Παρνασσού GR2450005 θα καταγραφούν και θα παρακολουθηθούν στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού δικτύου NATURA 2000, το οποίο αποτελείται από δύο κατηγορίες περιοχών: Τις «**Ζώνες Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ)** για την Ορνιθοπανίδα, όπως ορίζονται στην Οδηγία 79/409/ΕΚ, και τους «**Τόπους Κοινοτικής Σημασίας (ΤΚΣ)** όπως ορίζονται στην Οδηγία 92/43/ΕΚ.

Τύποι οικοτόπων: 4090 (Ενδημικοί ορο-μεσογειακοί ερεικώνες), 6220 (Ψεύδο-στέπες με γράστεις και ετήσιες πόες), 6230 (Πλούσιοι σε είδη λειμώνες με Nardus, σε πυριτικό υπόστρωμα της ορεινής περιοχής), 8140 (Βαλκανικοί λιθώνες), 8210 (Ασβεστολιθικά βραχώδη πρανή με

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Ταμείο
Περιφερειακής Ανάπτυξης

χασμοφυτική βλάστηση), 9340 (Δάση αριάς), 9530 (Μεσογειακά δάση πεύκης με ενδημικά είδη της μαύρης πεύκης), 9560 (Ενδημικά δάση της Μεσογείου με αρκεύθους).

Χλωρίδα: *Bupleurum capillare*, *Paeonia parnassica*

Αμφίβια - Ερπετά: *Bombina variegata*, *Triturus carnifex*, *Testudo hermanni*, *Testudo marginata*

Θηλαστικά: *Myotis blythi*, *Myotis myotis*, *Rhinolophus ferrumequinum*, *Rhinolophus hipposideros* (είδη νυχτεριδών)

Ασπόνδυλα: *Lucanus cervus*

Κύριοι στόχοι του Φορέα Διαχείρισης είναι:

- Η διατήρηση των φυσικών πόρων, της βιοποικιλότητας και γενικότερα η προστασία του συνόλου της περιοχής.
- Η προώθηση και υλοποίηση προγραμμάτων ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης της τοπικής κοινωνίας.
- Η προσέλκυση επισκεπτών και η προβολή και ανάδειξη των αξιών της προστατευόμενης περιοχής.
- Η αειφόρος χρήση των οικοσυστημάτων της προστατευόμενης περιοχής και γενικότερα, η συμβατή με την προστασία και διατήρηση, κοινωνική, οικονομική και πολιτιστική ανάπτυξη της ευρύτερης περιοχής.
- Η ανάπτυξη συνεργασιών με ερευνητικά κέντρα, πανεπιστημιακά ιδρύματα και Μη Κυβερνητικές οργανώσεις.

Η Πρόεδρος
Θέκλα Κ. Τσιτσώνη

Καθηγήτρια Σχολής Δασολογίας
& Φυσικού Περιβάλλοντος ΑΠΘ

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Ταμείο
Περιφερειακής Ανάπτυξης

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο Παρνασσός χαρακτηρίζεται από ένα πολύμορφο και έντονο ανάγλυφο που δημιουργούν οι εξάρσεις και οι πτυχώσεις των ασβεστολιθικών σχηματισμών, ενώ αξιοσημείωτη είναι και η παρουσία των κυριοτέρων καρστικών φαινομένων (σπήλαια οριζόντια και κατακόρυφα, καταβόθρες, δολίνες, πόλγη, λαπιάζ). Στον πυρήνα του δρυμού απαντώνται το βάραθρο του Εφταστόμου (από τα πλέον εντυπωσιακά βάραθρα της Ελλάδας με βάθος 117 μ.) το Κωρύκειο Άντρο, η καταβόθρα της Μεγάλης Βρύσης όπως και ένας μεγάλος αριθμός καρστικών φαινομένων και γεωμορφολογικών σχηματισμών.

Από φυσιογραφικής πλευράς στα ανατολικά του δρυμού επικρατούν οι ανωπλαγιές, καθώς και οι απότομες πολύ επικλινείς πλαγιές. Στα δυτικά επικρατούν οι αποστρογγυλωμένες κορυφές, στα νότια και βόρεια οι μεσοπλαγιές. Τέλος, σε πολλά σημεία περιμετρικά συναντώνται απότομες κορυφές και πλαγιές, καθώς και απόκρημνες, έως κατακόρυφες, βραχώδεις εξάρσεις άγριου φυσικού κάλλους.

1.1 ΕΘΝΙΚΟΣ ΔΡΥΜΟΣ ΠΑΡΝΑΣΣΟΥ

Ο Εθνικός Δρυμός Παρνασσού που εκτείνεται στο ομώνυμο όρος ιδρύθηκε με το από 25-7-1938 Β.Δ., (ΦΕΚ Α' αριθ. 286). Στο διάταγμα αυτό περιγράφονται τα όρια του πυρήνα του Δρυμού (3.513 Ha), αναφέρεται αδρομερώς η περιφερειακή ζώνη του, και τέλος γίνονται ρυθμίσεις για τη συλλογή των φυτικών ειδών που συναντώνται σε μεγάλους αριθμούς και δε θεωρούνται σπάνια στον πυρήνα. Στη συνέχεια το ίδιο έτος με το από 23-12-1938 Β.Δ. (ΦΕΚ Α' αριθ. 1) έγινε τροποποίηση των αρχικών ορίων του πυρήνα του Εθνικού Δρυμού, η οποία πρόσθεσε νέα έκταση στην ανατολική πλευρά του, μεταξύ των ορίων των κοινοτήτων Πολύδροσου και Αράχοβας. Η περιοχή του πυρήνα περιλαμβάνεται στα διοικητικά όρια των πρώην Δήμων Δελφών, Αράχοβας και Αμφίκλειας και των πρώην Κοινοτήτων Επταλόφου, Δροσοχωρίου, Ελαιώνα και Πολύδροσου.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Ταμείο
Περιφερειακής Ανάπτυξης

1.2 ΦΟΡΕΑΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΘΝΙΚΟΥ ΔΡΥΜΟΥ ΠΑΡΝΑΣΣΟΥ

Ο Φορέας Διαχείρισης του Εθνικού Δρυμού Παρνασσού είναι αρμόδιος για την προστασία, διατήρηση, διαχείριση, διοίκηση και αναβάθμιση της προστατευόμενης περιοχής του Εθνικού Δρυμού Παρνασσού, όπως και τις περιοχές του Δικτύου NATURA 2000 που υπάρχουν στη περιοχή. Ιδρύθηκε με τον ν. 3044/2002 (ΦΕΚ 197Α/27-08-2002) όπου καθορίζεται και η χωρική του αρμοδιότητα. Η σύσταση του έγινε με την ΚΥΑ 125913/1552/23-4-2003 όπου καθορίστηκε ο αριθμός μελών του Διοικητικού Συμβουλίου. Πρόκειται για Ν.Π.Ι.Δ. και διέπεται από τις διατάξεις του άρθρου 15 Ν. 2742/1999 (ΦΕΚ 207/Α/7-10-1999), όπως συμπληρώθηκε με το άρθρο 13 του Ν. 3044/2002 (ΦΕΚ 197/Α/27-8-2002). Η έδρα του Φορέα Διαχείρισης είναι η Αμφίκλεια και διοικείται από εντεκαμελές συμβούλιο.

1.3 ΧΛΩΡΙΔΑ

Η γεωγραφική θέση της περιοχής, η πολύμορφη ορογραφία, η γεωλογική σύσταση του υπεδάφους, το κλιματικό μακρο - και μικρο - περιβάλλον, γεωιστορικά γεγονότα αλλά και διάφορες ανθρωπογενείς επιδράσεις συνέβαλαν στη διαμόρφωση του χλωριδικού χαρακτήρα της περιοχής. Οι παραπάνω παράγοντες αλληλεπιδρώντας συνέβαλαν στην εγκατάσταση μιας ιδιαίτερα ποικίλης χλωρίδας στο Παρνασσό, η οποία είναι εμπλουτισμένη με χλωριδικά στοιχεία διαφόρων προελεύσεων. Η χλωρίδα των υψηλών και κατακόρυφων βράχων, αλλά και των βαθμίδων τους με τα αξιόλογα από οικολογικής άποψης φυτικά είδη χαρακτηρίζεται ως ενδιαφέρουσα. Τα κάθετα βράχια των χαραδρών αποτελούν καταφύγιο για πολλά ενδημικά είδη αλλά και στους βραχώδεις βιοτόπους των υψηλότερων κορυφών αναπτύσσονται πέρα από τα σπάνια, απειλούμενα και ενδημικά είδη και άλλα χασμόφυτα είδη που παρουσιάζουν ιδιαίτερο επιστημονικό ενδιαφέρον για τις φαρμακευτικές ιδιότητές τους.

Η περιοχή χαρακτηρίζεται από μεγάλο χλωριδικό πλούτο και από φυτικά είδη ιδιαίτερης σπουδαιότητας. Μέχρι στιγμής στην περιοχή έχουν καταγραφεί 691 είδη και 153 υποείδη στα οποία περιλαμβάνονται και 10 ποικιλίες. Αυτά τα taxa ανήκουν σε 410 γένη και περιέχονται σε 92 διαφορετικές οικογένειες. Οι οικογένειες των *Asteraceae*, *Leguminosae*, *Poaceae*, *Labiatae* και *Caryophyllaceae* αποτελούν τις πολυπληθέστερες σε αριθμό taxa. Υπάρχουν όμως και οικογένειες που περιλαμβάνουν ένα μόνο είδος όπως: *Ephedraceae*, *Taxaceae*, *Betulaceae*, *Amaryllidaceae*, κ.ά.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Ταμείο
Περιφερειακής Ανάπτυξης

Η σημαντικότερη όμως και πιο ενδιαφέρουσα κατηγορία είναι αυτή των Ενδημικών ειδών (93 ενδημικά φυτά) που αντιπροσωπεύεται από τα Ενδημικά του Παρνασσού, της Στερεάς Ελλάδας, τα Ελληνικά Ενδημικά, και τα Ενδημικά της Βαλκανικής Χερσονήσου. Στον Παρνασσό απαντώνται και έχουν καταγραφεί φυτά τα οποία παρουσιάζουν διεθνές ενδιαφέρον. Τα ενδημικά είδη του Εθνικού Δρυμού Παρνασσού αποτελούν φυσική κληρονομιά που έχουμε υποχρέωση τουλάχιστον να τη διατηρήσουμε.

Μεγάλος αριθμός ειδών της αυτοφυούς χλωρίδας με ιδιαίτερο ενδιαφέρον ως προς την εξάπλωσή τους, τον πληθυσμό τους, τους βιότοπους, την κατάσταση ευπάθειάς και την οικολογική αξιολόγησή τους απαντάται στην περιοχή του Εθνικού Δρυμού Παρνασσού. Τα φαράγγια, τα κάθετα βράχια, οι βραχώδεις βιότοποι λιβαδιών κ.ά. αποτελούν καταφύγια για διάφορα φυτικά είδη της αυτοφυούς χλωρίδας.

Από τα 854 taxa που συνθέτουν τη χλωρίδα του Εθνικού Δρυμού Παρνασσού, τα 6 [*Centaurea musarum* (σπάνιο), *Hieracium gaudryi* (τρωτό), *Eryssimum parnassi* (σπάνιο), *Euphorbia orphanidis* (σπάνιο), *Bupleurum capillare* (κινδυνεύον), *Campanula ripicula* (μη απειλούμενο)] είναι ενδημικά φυτά του Παρνασσού.

Ο συνολικός αριθμός των ειδών και υποειδών που θεωρούνται ως σημαντικά για τον Εθνικό Δρυμό Παρνασσού με βάση την καταχώρησή τους σε Εθνικούς Καταλόγους, όπως το Π.Δ. 67/81 και το Βιβλίο Ερυθρών Δεδομένων των σπάνιων και απειλούμενων φυτών της Ελλάδας, αλλά και σε διάφορες κατηγορίες επικινδυνότητας σύμφωνα με Ευρωπαϊκούς και Διεθνείς Καταλόγους (*W.C.M.C*, *UNEP*, *IUCN*, *CITES*, *Σύμβαση Βέρνης*) ανέρχεται σε 75, από αυτά το *Paeonia parnassica* και *Bupleurum capillare* περιλαμβάνονται στον κατάλογο του Παραρτήματος ΙΙ της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ.

Όσο αναφορά τους τύπους βλάστησης στον Παρνασσό έχει διαιρεθεί στα παρακάτω φυτικά αθροίσματα:

- Η χαμηλή βλάστηση πάνω από τα δασοόρια που σχηματίζει η *Abies cephalonica* μέχρι την κορυφή του Παρνασσού. Η βλάστηση στη ζώνη αυτή είναι έντονα υποβαθμισμένη λόγω της υπερβόσκησης και περιορίζεται σε ασβεστολιθικές κοιλότητες και ρωγματώσεις.
- Η δενδρώδης βλάστηση η οποία περιλαμβάνει τα δάση της *Abies cephalonica*, *Pinus nigra* και των φυλλοβόλων δρυών. Η φυσιογνωμία της βλάστησης είναι μια

ακανόνιστη μίξη από *Abies cephalonica* μαζί με *Juniperus foetidissima* και *Grataegus orientalis*. Στο βιότοπο των φυλλοβόλων δρυών κυριαρχούν οι *Quercus frainetto* και *Quercus pubescens* ενώ εμφανίζονται και αραιά άτομα *Quercus ithaburensis ssp. macrolepis*. Οι συστάδες με *Juniperus foetidissima* και τα δάση με *Pinus nigra* αποτελούν τύπους οικοτόπων προτεραιότητας της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ.

- Η θαμνώδης βλάστηση η οποία περιλαμβάνει τους φυτικούς σχηματισμούς κυρίως κάτω από την προηγούμενη μονάδα ως τους πρόποδες του Παρνασσού. Σε αυτή την κατηγορία κυριαρχούν οι θαμνώνες της *Quercus coccifera* οι οποίοι καταλαμβάνουν την μεγαλύτερη έκταση μετά την ελάτη στον Παρνασσό. Παράλληλα απαντώνται και βιότοποι της *Quercus ilex* όπως και της *Pistacia lentiscus* αλλά και παρόχθιοι βιότοποι όπου κυρίαρχο είδος είναι ο *Platanus orientalis*.

1.4 ΠΑΝΙΔΑ

Η σύνθεση των μεγάλων θηλαστικών στον Παρνασσό έχει αλλάξει αισθητά κατά τη διάρκεια του 20^{ου} αιώνα. Από μεγάλα χορτοφάγα, το αγριόγιδο (*Rupicapra rupicapra*) που κατά τον 19^ο αιώνα είχε παρουσία στην περιοχή έχει πλέον εξαφανιστεί, το ζαρκάδι (*Capreolus capreolus*) αν και παλιότερα είχε εξαφανιστεί από την περιοχή, έχει πλέον κάνει την επανεμφάνιση του, ενώ το αγριογούρουνο (*Sus scrofa*) εντοπίζεται στην δασωμένη βόρεια και δυτική πλευρά του Παρνασσού. Από τα σαρκοφάγα ο λύκος (*Canis lupus*) κάνει σποραδικές εμφανίσεις, η εμφάνιση του αγριόγατου (*Felis sylvestris*) χρειάζεται περαιτέρω έρευνα, ενώ η βίβρα (*Lutra lutra*) έχει εντοπισθεί στο Βοιωτικό Κηφισσό και στην Ιτέα. Στην περιοχή συναντώνται ένας μεγάλος αριθμός από χειρόπτερα (νυκτερίδες) που στην πλειοψηφία τους είναι απειλούμενα, ενώ υπάρχουν και αρκετά τρωκτικά όπου ανήκει και ο Δενδρομουξός (*Dryomys nitedula*) που είναι σπάνιο. Ο συνολικός αριθμός των θηλαστικών που απαντώνται στην ευρύτερη περιοχή του Παρνασσού είναι 57 είδη.

Ο Παρνασσός είναι μια περιοχή ιδιαίτερα πλούσια σε орnιθοπανίδα και κυρίως για μεγάλα αρπακτικά λόγω της γεωμορφολογίας της περιοχής. Στις μεγάλες ορθοπλαγιές του Δρυμού φωλιάζουν : ο Γυπαετός (*Gypaetus barbatus*) ο οποίος αναπαράγεται και στην περιοχή

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Ταμείο
Περιφερειακής Ανάπτυξης

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

και έχει χαρακτηριστεί «Απειλούμενο», το Όρνιο (*Gyps fulvus*) ξεχειμωνιάζει και αναπαράγεται, ο Ασπρόπαρης (*Neophron percnopterus*) ο οποίος παρατηρήθηκε στην περιοχή της Άμφισσας, ο Χρυσαιτός (*Aquila chrysaetos*) αναπαράγεται στις ορθοπλαγιές του νότιου Παρνασσού, ο Πετρίτης (*Falco peregrinus*) βρίσκεται στις ορθοπλαγιές μέσου υψομέτρου.

Από τα 173 είδη πουλιών που βρίσκονται στην ευρύτερη περιοχή του Παρνασσού, τα 43 είδη θεωρούνται αυστηρά προστατευόμενα του Παραρτήματος I της Οδηγίας 79/409/ΕΟΚ. Από αυτά τα είδη 17 χρησιμοποιούν τους βιοτόπους που υπάρχουν στον πυρήνα του Εθνικού Δρυμού. Η Σύμβαση της Βέρνης περιλαμβάνει 142 είδη πουλιών, από τα οποία 65 βρίσκονται και εντός Δρυμού.

Για τα αμφίβια και τα ερπετά στην περιοχή έχουν καταγραφεί 17 είδη, από αυτά 4 είδη περιλαμβάνονται στο Παράρτημα II της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ, τα *Testudo hermanni* και *Testudo marninata* είναι ερπετά, ενώ τα *Triturus carnifex* και *Bombina variegata* είναι αμφίβια. Όσο αναφορά τα ασπόνδυλα, ο Παρνασσός φιλοξενεί 82 είδη όπου πολλά από αυτά είναι ενδημικά, ένα είδος (*Lucanus cervus*) είναι καταχωρημένο στο Παράρτημα II της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ ενώ το *Parnassius apollo* είναι κινδυνεύον είδος και προστατεύεται από διεθνείς συνθήκες (Βέρνης, CITES) από την Ελληνική νομοθεσία (Π.Δ.67/81) και συμπεριλαμβάνεται στον κατάλογο της IUCN ως «σπάνιο».

2. ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ – ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

Τα όρια ευθύνης του Φορέα Διαχείρισης είναι καθορισμένα με βάση το Ν.3044/2002, παράλληλα υπάρχει εγκεκριμένη Ειδική Περιβαλλοντική Μελέτη για τον Εθνικό Δρυμό Παρνασσού, όμως μέχρι στιγμής δεν υπάρχει εγκεκριμένο Π.Δ. όπου θα οριοθετούνται οι ζώνες προστασίας του Δρυμού. Ωστόσο, εντός της περιοχής ευθύνης του Φορέα Διαχείρισης περικλείονται περιοχές οι οποίες διέπονται από καθεστώς προστασίας σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο.

➤ Εθνικός Δρυμός Παρνασσού

Ο Εθνικός Δρυμός Παρνασσού έχει έκταση 3.513 εκταρίων ενώ δεν έχει θεσπιστεί η περιφερειακή ζώνη του εθνικού πάρκου. Με βάση το υπάρχον θεσμικό πλαίσιο στο χώρο του

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Ταμείο
Περιφερειακής Ανάπτυξης

πυρήνα δεν επιτρέπονται ανθρώπινες επεμβάσεις. Ειδικότερα απαγορεύεται : α) η παραχώρηση εκτάσεων για οποιουσδήποτε σκοπούς, β) η ανόρυξη και εκμετάλλευση μεταλλευμάτων και ορυκτών, γ) η ανασκαφή, επιχωμάτωση, δειγματοληψία και κάθε άλλη ενέργεια που θα φθείρει τους γεωμορφολογικούς σχηματισμούς, δ) η τοποθέτηση διαφημιστικών πινακίδων άσχετων με τους σκοπούς του Δρυμού, ε) οι βιομηχανικές εγκαταστάσεις, στ) η εγκατάσταση οικισμών, οικιών, εγκαταστάσεων και κάθε έργου με εξαίρεση εκείνων που αποσκοπούν στην προστασία και λειτουργία του δρυμού, ζ) η υλοτομία, η κοπή η εκρίζωση, η καταστροφή, η συλλογή ή μεταφορά φυτικών ειδών και δασικών προϊόντων και ειδικά των ξηρών δένδρων, η) η βοσκή παντός ζώου και η δημιουργία κτηνοτροφικών έργων και εγκαταστάσεων και θ) η θήρα παντός ζώου.

➤ **Περιοχές του Δικτύου Natura 2000**

Το Δίκτυο Natura 2000 αποτελεί ένα Ευρωπαϊκό Οικολογικό Δίκτυο περιοχών, οι οποίες φιλοξενούν φυσικούς τύπους οικοτόπων και οικοτόπους ειδών που είναι σημαντικοί σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Αποτελείται από δύο κατηγορίες περιοχών:

- Τις «Ζώνες Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ)» (Special Protection Areas - SPA) για την Ορνιθοπανίδα, όπως ορίζονται στην Οδηγία 79/409/ΕΚ «για τη διατήρηση των άγριων πτηνών»
- Τις «Ειδικές Ζώνες Διατήρησης (ΕΖΔ)» (Special Areas of Conservation) και περιλαμβάνουν τις περιοχές που περιέχονται στον κατάλογο με τους «Τόπους Κοινοτικής Σημασίας (ΤΚΣ)» (Sites of Community Importance – SCI) όπως ορίζονται στην Οδηγία 92/43/ΕΟΚ. Για τον προσδιορισμό των ΤΚΣ λαμβάνονται υπόψη οι τύποι οικοτόπων και τα είδη των Παραρτημάτων I και II της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ καθώς και τα κριτήρια του Παραρτήματος III αυτής.

Στην περιοχή αρμοδιότητας του Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Παρνασσού συμπεριλαμβάνονται οι παρακάτω περιοχές NATURA.

- Περιοχή «GR2410002 Όρος Παρνασσός», έκτασης 34.384 εκταρίων, που περιλαμβάνεται στο δίκτυο των Ζωνών Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ) της Ελλάδας.
- Περιοχή «GR2450005 Νοτιοανατολικός Παρνασσός - Εθνικός Δρυμός Παρνασσού - Δάσος Τιθορέας», έκτασης 18.422,57 εκταρίων, που περιλαμβάνεται στον κατάλογο

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Ταμείο
Περιφερειακής Ανάπτυξης

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

των Τόπων Κοινοτικής Σημασίας (ΤΚΣ) για τη Μεσογειακή βιογεωγραφική περιοχή [Απόφαση 2006/613/ΕΚ της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της 19.7.2006 (ΕΕ L.259 της 21.9.2006)]. Με το Ν. 3937/2011 η ανωτέρω περιοχή έχει μετονομαστεί σε Ε.Ζ.Δ. (Ειδική Ζώνη Διατήρησης).

➤ **Καταφύγια Άγριας Ζωής**

Βάση του νόμου για την Βιοποικιλότητα (Ν. 3937/2011): ως Καταφύγια Άγριας Ζωής (ΚΑΖ) χαρακτηρίζονται φυσικές περιοχές, (χερσαίες, υγροτοπικές ή θαλάσσιες), που έχουν ιδιαίτερη σημασία ως σημαντικοί τόποι ανάπτυξης της άγριας χλωρίδας ή ως βιότοποι αναπαραγωγής, διατροφής, διαχείμασης ειδών της άγριας πανίδας, ή ως περιοχές αναπαραγωγής ψαριών και συγκέντρωσης γόνου, ή, τέλος, ως σημαντικά θαλάσσια ενδιαίτηματα. Στην περιοχή ευθύνης του Φορέα βρίσκεται ένα καταφύγιο.

- Καταφύγιο Άγριας Ζωής «Ασπρόχωμα – Ψιλό – Προντόλη – Κελάρι (Αράχωβας)», έκτασης 4.670,3 εκταρίων, (ΦΕΚ 1043/Β/1976).

➤ **Αισθητικά Δάση**

Το αισθητικό δάσος ανήκει στην κατηγορία των προστατευόμενων τοπίων που ως τέτοια χαρακτηρίζονται περιοχές μεγάλης οικολογικής, αισθητικής ή πολιτισμικής αξίας και εκτάσεις που είναι ιδιαίτερα πρόσφορες για αναψυχή του κοινού ή συμβάλλουν στην προστασία φυσικών πόρων λόγω των ιδιαίτερων φυσικών ή ανθρωπογενών χαρακτηριστικών τους. Στην περιοχή ευθύνης του Φορέα βρίσκεται ένα αισθητικό δάσος.

- Αισθητικό Δάσος «Περιαστικό Δάσος Τιθορέας», έκτασης 200 εκταρίων, (Π.Δ. ΦΕΚ 125/Δ/1979).

➤ **Εκτροφεία Θηραμάτων**

Τα εκτροφεία θηραμάτων ιδρύονται με σκοπό την προστασία και διάσωση του φυσικού περιβάλλοντος, αλλά και για την διατήρηση, ανάπτυξη και εκμεταλλεύσεως του θηραματικού πλούτου και της άγριας πανίδας. Μέσω των εκτροφείων θηραμάτων γίνεται αναπαραγωγή και αύξηση ενδημικών θηραμάτων ή εισαγωγή ξενικών ειδών για εμπλουτισμό διάφορων περιοχών (Ν.177/1975). Στην περιοχή ευθύνης του Φορέα Διαχείρισης είναι εγκατεστημένο ένα εκτροφείο θηραμάτων το οποίο όμως υπολειπεται.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Ταμείο
Περιφερειακής Ανάπτυξης

- Εκτροφείο Θηραμάτων «Αμφίκλειας» (κρατικό), έκτασης 250 εκταρίων, (ΦΕΚ 406/Β/76).

3. ΑΠΕΙΛΕΣ

Το πέρασμα και ο παρουσία του ανθρώπου στον Παρνασσό από αρχαιοτάτων χρόνων επέδρασε σημαντικά στο τοπίο της περιοχής. Δραστηριότητες όπως η βόσκηση, οι εκχερσώσεις για απόληψη γεωργικής γης και βοσκοτόπων, οι μεταλλευτικές εκμεταλλεύσεις, η τουριστική ανάπτυξη με την έντονη οικοδομική δραστηριότητα, τα απορρίμματα μπορούν να θεωρηθούν ως απειλές για την φυσιογνωμία του τοπίου. Παρόλο που η περιοχή έχει χαρακτηριστεί ως Εθνικός Δρυμός από το 1938 με συγκεκριμένη νομοθεσία και μετέπειτα με την ίδρυση του Φορέα Διαχείρισης όπου ορίστηκαν και οι κανονισμοί λειτουργίας, πολύ συχνά παρατηρούνται παράνομες δραστηριότητες με επιπτώσεις τόσο στο φυσικό περιβάλλον όσο και στην πανίδα και γενικότερα στο οικοσύστημα της περιοχής. Οι κυριότερες απειλές που έχουν εντοπισθεί στην περιοχή ευθύνης του Φορέα Διαχείρισης είναι οι παρακάτω.

➤ Καταπατήσεις εκτάσεων

Η παράνομη και αυθαίρετη δόμηση έχει αφήσει τα σημάδια της και στην περιοχή του Δρυμού. Πολύ κοντά στα όρια του πυρήνα στις θέσεις Καλάνια και Κροκί δημιουργήθηκαν ολόκληροι οικισμοί. Επίσης στην ευρύτερη περιοχή της Αράχοβας, όπως είναι το Λιβάδι, εντοπίζεται διάσπαρτη και άναρχη δόμηση που έχει ως αποτέλεσμα την αλλοίωση του φυσικού τοπίου.

➤ Παράνομη υλοτομία

Η παράνομη υλοτομία παρατηρείται τόσο εντός του πυρήνα του δρυμού όσο και στην ευρύτερη περιοχή. Υλοτομούνται ξηρά πεσμένα δέντρα ελάτης κυρίως από ιδιώτες είτε για καυσόξυλα είτε για άλλες χρήσεις. Ακόμη αρκετοί πολίτες στους οποίους έχει δοθεί άδεια υλοτομίας από το Δασαρχείο πήγαιναν σε διαφορετικές θέσεις από αυτές που τους είχε υποδειχθεί αρχικά και πολλές φορές και εντός του δρυμού. Η δραστηριότητα αυτή καταγράφεται κυρίως κατά την χειμερινή περίοδο (Σεπτέμβριο – Φεβρουάριο).

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Ταμείο
Περιφερειακής Ανάπτυξης

➤ **Εμπρησμός – Πυρκαγιές**

Οι πυρκαγιές είναι ένας σημαντικός παράγοντας υποβάθμισης του Παρνασσού οι οποίες προκαλούνται είτε από τυχαία γεγονότα (κεραυνοί) είτε από πρόθεση (εμπρησμοί). Αν και η περιοχή του Παρνασσού δεν κατατάσσεται στις περιοχές υψηλού κινδύνου εκτός από το δάσος Μαύρης Πεύκης (*Pinus nigra*), τα τελευταία χρόνια ο αριθμός των πυρκαγιών έχει πυκνώσει, παρόλαυτα η κατάσβεση ήταν έγκαιρη και δεν είχαν υπάρξει μεγαλύτερα προβλήματα. Θα πρέπει να υπάρχει αποτελεσματική προστασία από τις δασικές πυρκαγιές και να ληφθούν όλα τα απαραίτητα προληπτικά μέτρα ώστε να προστατευτεί το ελατοδάσος του Παρνασσού. Καθώς η επανεγκατάσταση του ελατοδάσους σε περιοχές της Νότιας Ελλάδας είτε τεχνητά είτε φυσικά είναι σχεδόν αδύνατη (Ganatsas et al. 2012) με βάση τις δυσμενείς σταθμολογικές συνθήκες που επικρατούν στην περιοχή.

➤ **Λαθροθηρία**

Έχουν αναφερθεί περιστατικά παράνομου κυνηγιού τόσο σε περιόδους όπου υπάρχουν οι σχετικές απαγορευτικές ρυθμίσεις για την θήρα που εκδίδονται από τα δασαρχεία όσο στην περιοχή του πυρήνα όπου απαγορεύεται το κυνήγι. Παράλληλα οι πολλοί δρόμοι που έχουν κατασκευαστεί στην περιοχή διευκολύνουν την πρόσβαση αυξάνοντας έμμεσα την ενόχληση της πανίδας και την ηχορύπανση στο περιβάλλον.

➤ **Παράνομη βόσκηση**

Στην ευρύτερη περιοχή του Παρνασσού παρατηρείται μεγάλη βοσκοφόρτωση των βοσκοτόπων. Λόγω αυτής της υποβάθμισης πολλοί κτηνοτρόφοι μετακινούν τα κοπάδια τους ακόμη και εντός του πυρήνα του δρυμού για βόσκηση. Ο αριθμός των αιγοπροβάτων που συσσωρεύονται στην περιοχή είναι μεγάλος ενώ υπάρχουν και αρκετοί στάβλοι. Σε ορισμένους βοσκότοπους η υπερβόσκηση είναι τόσο έντονη ώστε εκτός από την αλλοίωση της χλωριδικής σύνθεσης υπάρχει και εξαφάνιση της βλάστησης.

➤ **Εξόρυξη μεταλλευμάτων**

Η εκμετάλλευση του βωξίτη κατά το παρελθόν γινόταν επιφανειακά και αυτό είχε ως αποτέλεσμα να καταστραφούν μεγάλες εκτάσεις δάσους. Σήμερα οι επιφανειακές εξορύξεις είναι ελάχιστες και η εκμετάλλευση γίνεται υπογείως. Όλες αυτές οι εκσκαφές και οι αποθέσεις, έχει

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Ταμείο
Περιφερειακής Ανάπτυξης

δημιουργήσει σοβαρές αλλαγές στον οπτικό χαρακτήρα του τοπίου στις Ν. και Ν.Δ. περιοχές του Παρνασσού.

➤ **Ανεξέλεγκτη απόθεση απορριμμάτων και μπαζών**

Η τουριστική και οικιστική ανάπτυξη έχει ως συνέπεια την ρύπανση του τοπίου και την απόθεση απορριμμάτων και μπαζών από κατοίκους της περιοχής και από επισκέπτες. Αυτές οι αυθαίρετες αποθέσεις σκουπιδιών παρατηρούνται σε αρκετά σημεία της περιοχής και αποτελούν έντονο στοιχείο υποβάθμισης, εστίες μόλυνσης και κινδύνου πυρκαγιών.

➤ **Άλλες απειλές**

• **Λιπάσματα**

Η εντατικοποίηση της γεωργίας τις τελευταίες δεκαετίες με την χρήση νέων μεθόδων καλλιέργειας και την εισαγωγή νέων τεχνικών και εργαλείων (ελκυστήρες, λιπάσματα, χρήση εντομοκτόνων και ζιζανιοκτόνων), αν και οδήγησε στην αύξηση του εισοδήματος των κατοίκων της περιοχής είχε αρνητικά αποτελέσματα στη μόλυνση των επιφανειακών και υπογείων νερών, εξαιτίας της αλόγιστης χρήσης λιπασμάτων.

• **Συλλογή σπάνιων φυτών**

Η συλλογή για εμπορικούς κυρίως λόγους ορισμένων αυτοφυών ειδών έχει ως συνέπεια τον περιορισμό και την εξαφάνισή τους. Επίσης πολλά αρωματικά φυτά (τσάι βουνού, ρίγανη) συλλέγονται και διοχετεύονται στο εμπόριο σε μεγάλες ποσότητες. Ακόμη πολλά είδη που ανήκουν στην οικογένεια Orchidaceae (π.χ. *Orchis mascula*, *Dactylorhiza sambucina*) τα οποία είναι προστατευόμενα σύμφωνα με τη Σύμβαση CITES συλλέγονται για πώληση.

4. ΣΚΟΠΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΦΥΛΑΞΗΣ – ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ – ΕΠΟΠΤΕΥΣΗΣ

Από την ίδρυση του Εθνικού Δρυμού δεν έχουν γίνει οι κατάλληλες ενέργειες για την καλή οργάνωση και λειτουργία ώστε να υλοποιηθούν οι σκοποί της κήρυξης του Δρυμού. Με την ίδρυση του Φορέα Διαχείρισης έγιναν τα πρώτα βήματα σε σχέση με την οργάνωση και λειτουργία του Δρυμού όπως και η διατήρηση και προστασία της βιοποικιλότητας. Έτσι βασικός σκοπός του Προγράμματος Φύλαξης – Προστασίας – Επόπτευσης είναι η εφαρμογή του

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Ταμείο
Περιφερειακής Ανάπτυξης

θεσμικού πλαισίου που αφορά την προστασία της περιοχής ευθύνης του Φορέα με βάση τις αρμοδιότητες που ορίζονται από την κείμενη νομοθεσία (άρθ. 15 του Ν. 2742/1999).

Λόγω του ότι δεν υπάρχει υπογεγραμμένο Π.Δ. όπου θα χαρακτηρίζονται οι ζώνες προστασίας της περιοχής και λόγω της ανεπάρκειας του θεσμικού πλαισίου του Φορέα, το προσωπικό φύλαξης δεν έχει τη δυνατότητα να διενεργεί ελέγχους, η φύλαξη ουσιαστικά περιορίζεται στην παρατήρηση, στην σύσταση και στην άμεση ειδοποίηση των αρμοδίων για έλεγχο υπηρεσιών (Δασαρχεία, Θηροφυλακή)

Με δεδομένες τις παρούσες αρμοδιότητες του προσωπικού, η φύλαξη έχει κυρίως προληπτικό και αποτρεπτικό χαρακτήρα και σε δεύτερο βαθμό κατασταλτικό. Πρόθεση του Φορέα Διαχείρισης είναι να επιδεικνύει καθημερινά με την παρουσία των οχημάτων και του προσωπικού στην προστατευόμενη περιοχή και σε όλες κατά το δυνατόν τις ζώνες προστασίας, ότι υπάρχει συστηματική φύλαξη ώστε να αποτρέπονται παράνομες δραστηριότητες στην περιοχή καθ'όλη τη διάρκεια του έτους.

Μερικούς από τους σκοπούς της φύλαξης αναφέρονται παρακάτω.

1. Η παρακολούθηση και οι συχνοί έλεγχοι τόσο εντός του πυρήνα όσο και στην περιφερειακή ζώνη, προκειμένου να διαπιστωθεί αν εφαρμόζονται οι διατάξεις του νομοθετικού πλαισίου που διέπει τον Φορέα. Κύριος στόχος είναι ο περιορισμός των παράνομων δραστηριοτήτων.
2. Η συνεχής και η οργανωμένη παρακολούθηση των προστατευόμενων ειδών χλωρίδας και πανίδας δίνοντας μεγαλύτερη έμφαση στα απειλούμενα προς εξαφάνιση είδη. Στόχος της συνεχής παρακολούθησης μέσα από διάφορες ενέργειες (εντοπισμός πιέσεων ή απειλών, ενημέρωση αρμοδίων υπηρεσιών), είναι η προστασία και διατήρηση της βιοποικιλότητας.
3. Ευαισθητοποίηση του τοπικού πληθυσμού και των επισκεπτών της περιοχής σε θέματα προστασίας των προστατευόμενων περιοχών και ενημέρωση για το νομικό πλαίσιο και τους κανονισμούς λειτουργίας που διέπουν τη λειτουργία του Δρυμού.
4. Η ενημέρωση και συνεργασία των αρμοδίων και συναρμοδίων υπηρεσιών σε περίπτωση εντοπισμού παράνομων δραστηριοτήτων (Δασαρχεία, Αστυνομία, Πυροσβεστική υπηρεσία, Θηροφυλακή, κ.τ.λ.).

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Ταμείο
Περιφερειακής Ανάπτυξης

Σελίδα | 15

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

5. Διαμόρφωση προϋποθέσεων για τη δημιουργία ενός ολοκληρωμένου και οργανωμένου Σχεδίου Επόπτευσης – Φύλαξης το οποίο θα συμπληρώνεται ετησίως, με την ενσωμάτωση νέων δεδομένων ή παρατηρήσεων.

Βασική προϋπόθεση ώστε η εφαρμογή του Σχεδίου Επόπτευσης – Φύλαξης να είναι αποτελεσματική, θα πρέπει να είναι η αρμονική συνεργασία του Φορέα με τις αρμόδιες υπηρεσίες και φορείς που εμπλέκονται στη φύλαξη μιας και υπάρχει μια πολυδιάσπαση των αρμοδιοτήτων σε σχέση με την φύλαξη. Αυτό θα μπορούσε να αξιοποιηθεί με την υπογραφή ενός Πρωτοκόλλου Συνεργασίας. Άλλο ένα σημαντικό βήμα θα είναι η ευαισθητοποίηση του τοπικού πληθυσμού σε θέματα περιβάλλοντος και κυρίως γνωριμίας με τον Δρυμό. Έτσι θα γίνει περισσότερο κατανοητή η αναγκαιότητα της εφαρμογής του σχεδίου φύλαξης, ώστε να έχουν ενεργό συμμετοχή στην υλοποίηση του προγράμματος.

5. ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ – ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ

⇒ Προσωπικό

Ο Φορέας Διαχείρισης για την άσκηση της αρμοδιότητας που αφορά την φύλαξη και την επίπτευση της περιοχής, διαθέτει μια ομάδα φυλάκων που αποτελείται από 5 άτομα (ΔΕ Ειδικός Δασικής Προστασίας) που προσελήφθησαν το 2009 με πλήρη απασχόληση. Με το τέλος του Γ' ΚΠΣ οι συμβάσεις των φυλάκων ανανεώθηκαν μέχρι το τέλος του προγράμματος Ε.Π.ΠΕΡ.Α.Α. (2015). Τα καθήκοντα των φυλάκων καθορίζονται από το παρόν Σχέδιο Φύλαξης.

Η ομάδα επίπτευσης – φύλαξης θα είναι υπεύθυνη για την καθημερινή επίπτευση – παρακολούθηση της περιοχής βάση μηνιαίου προγράμματος, αλλά και για την επικουρική υποστήριξη δράσεων και εργασιών του Φορέα. Οι βασικές αρμοδιότητες των φυλάκων είναι :

1. Εποπτεία - φύλαξη της περιοχής αρμοδιότητας του Φορέα Διαχείρισης στο πλαίσιο της εφαρμογής του σχεδίου επίπτευσης – φύλαξης.
2. Η υποστήριξη και ο έλεγχος της κίνησης των επισκεπτών στην προστατευόμενη περιοχή, όπως και η ενημέρωση και η πληροφόρηση για θέματα προστασίας της περιοχής.
3. Συμμετοχή στο πρόγραμμα ευαισθητοποίησης – ενημέρωσης της τοπικής κοινωνίας και των επισκεπτών.
4. Συμμετοχή στην υλοποίηση των δράσεων περιβαλλοντικής παρακολούθησης (με την απαραίτητη εργασία πεδίου) του Φορέα Διαχείρισης.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Ταμείο
Περιφερειακής Ανάπτυξης

5. Η υποστήριξη και υλοποίηση προγραμμάτων και εργασιών διαχείρισης.
6. Επόπτευση εργασιών διαχείρισης που ανατίθενται από το Φορέα σε τρίτους.

⇒ **Εξοπλισμός**

Στο πλαίσιο του υλοποίησης του Προγράμματος Επόπτευσης – Φύλαξης ώστε να εφαρμοστούν οι διατάξεις που ορίζουν τις αρμοδιότητες και ορίζονται από την κείμενη νομοθεσία (άρθ. 15 του Ν. 2742/1999). Όπως και για την εφαρμογή των κοινοτικών Οδηγιών 92/43 (για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας χλωρίδας και πανίδας) και 79/409 (για τη διατήρηση των άγριων πτηνών), και με απώτερο στόχο την ανάδειξη της ποικιλότητας του τοπίου της περιοχής και την ανάσχεση της υποβάθμισης οικοτόπων και ειδών. Ο Φορέας Διαχείρισης έχει προμηθευτεί τα εξής:

- Δύο αυτοκίνητα αγροτικού τύπου 4x4 PICK UP
- Ένα πυροσβεστικό βυτίο 800 lt με αντλία που παραχωρήθηκε από το Δήμο Δελφών

Παράλληλα στους φύλακες έχει δοθεί ρουχισμός ανάλογος της εργασίας (μπουφάν, ορειβατικά μποτάκια, μπλουζες) οπού φέρουν και τα διακριτικά του Φορέα ώστε να τεκμηριώνεται η αρμοδιότητά τους.

6. ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ

Το προσωπικό της φύλαξης οφείλει να παρακολουθεί την περιοχή του πυρήνα σε καθημερινή βάση και της περιφερειακής ζώνης τουλάχιστον δύο φορές την εβδομάδα. Εκτός από τις καθημερινές περιπολίες η επόπτευση θα διενεργείται με κιάλια (υπάρχουν οι ανάλογες πιστώσεις για προμήθεια) σε θέσεις όπου θα έχουν οριστεί και θα υπάρχει μεγάλο οπτικό πεδίο. Το ημερήσιο πρόγραμμα φύλαξης θα μπορεί να τροποποιείται ανάλογα με τις εποχικές ή καθημερινές ανάγκες που προκύπτουν. Συγκεκριμένα κατά την χειμερινή περίοδο όπου απαντώνται περιστατικά λαθροϋλοτομίας ακόμη και εντός του πυρήνα, όπως και κατά την θερινή περίοδο για τον πιθανό εντοπισμό εστιών φωτιάς αλλά και σε περιόδους απαγόρευσης του κυνηγιού όπου εντοπίζονται φαινόμενα λαθροθηρίας.

Στις υποχρεώσεις του προσωπικού της επόπτευσης – φύλαξης είναι και η παρακολούθηση μηνιαίου εκπαιδευτικού σεμιναρίου που θα πραγματοποιείται από στελέχη του

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Ταμείο
Περιφερειακής Ανάπτυξης

Φορέα και θα αφορά στην περιβαλλοντική Νομοθεσία, στην αναγνώριση ειδών (χλωρίδα, πανίδα) και κυρίως σε αυτά που είναι προστατευόμενα, στην διαχείριση των επισκεπτών και στην ευαισθητοποίηση των κατοίκων της περιοχής. Το σεμινάριο θα έχει δύο ενότητες σε θεωρητικό και πρακτικό επίπεδο.

Επίσης, οι φύλακες έχουν την υποχρέωση να τηρούν καθημερινό ημερολόγιο συμβάντων στο οποίο θα καταγράφονται τα περιστατικά, η τοποθεσία, η ώρα καθώς και ποιες ενέργειες έγιναν. Όπως και την τήρηση Δελτίων Κίνησης Οχήματος σε ημερήσια βάση όπου θα καταγράφονται οι διαδρομές με τις χιλιομετρικές αποστάσεις και τους επιβαίνοντες. Η ομάδα φύλαξης είναι θα πρέπει να βρίσκεται σε συχνή επικοινωνία και να ενημερώνει τον υπεύθυνο του Τμήματος Φύλαξης – Επόπτευσης.

7. ΠΑΡΑΝΟΜΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΕΥΘΥΝΗΣ ΤΟΥ Φ.Δ.

Από την λειτουργία του Φορέα και με την πρόσληψη των φυλάκων έχει καταγραφεί ένας αρκετά μεγάλος αριθμός παράνομων δραστηριοτήτων, όπου σε μερικές από αυτές έχουν γίνει και αναφορές στις αρμόδιες υπηρεσίες (Δασαρχεία Άμφισσας, Λιβαδειάς, Λαμίας). Οι περισσότερες από αυτές εντοπίζονται κοντά στα όρια του πυρήνα όσο και εντός αυτού. Τα περιστατικά που έχουν καταγραφεί στο βιβλίο συμβάντων και υπάρχουν στο αρχείο είναι τα παρακάτω:

1. Παράνομη υλοτομία : Εντοπίζεται κυρίως στην περιφερειακή ζώνη αλλά έχουν εντοπιστεί και πολίτες που ενώ είχαν άδεια υλοτομίας για άλλο σημείο εντοπίστηκαν σε διαφορετικό σημείο όπου με την βοήθεια των φυλάκων τους έγινε υπόδειξη του σωστού σημείου. Η δραστηριότητα πραγματοποιείται κυρίως Σαββατοκύριακα όπου η επόπτευση είναι ελλιπής.
2. Παράνομη βοσκή : Τους καλοκαιρινούς κυρίως μήνες έχουν εντοπιστεί βοσκοί, όπου τους έχουν γίνει συστάσεις, για παράνομη βοσκή εντός του πυρήνα αλλά και στα όρια αυτού.
3. Καταπατήσεις εκτάσεων : Έχουν εντοπιστεί κυρίως στην περιοχή κοντά στο Χιονοδρομικό Κέντρο Κελλάρια όπου άτομα έχουν εγκαταστήσει πρόχειρες κατασκευές εντός του πυρήνα και εκμεταλλεύονται εμπορικά (μικροπωλητής πουλούσε μέλι κάστανα, άτομο που ενοικίαζε τέσσερα (4) snowmobile στη θέση Βάρκο που βρίσκεται εντός του πυρήνα).

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Ταμείο
Περιφερειακής Ανάπτυξης

4. Λαθροθηρία : Εντοπίζεται στην περιφερειακή ζώνη και σε περιόδους που απαγορεύεται το κυνήγι. Ένα άλλο γεγονός που έχει καταγραφεί είναι η εκγύμναση σκύλων από κυνηγούς όχι όμως μέσα στον πυρήνα.
5. Απορρίψεις απορριμμάτων : Λόγω της μεγάλης οικιστικής ανάπτυξης τα τελευταία χρόνια στην περιοχή έχουν εντοπιστεί αρκετά προβλήματα με τη απόρριψη απορριμμάτων και μπάζων σε διάφορες περιοχές και κυρίως σε κοίτες ρεμάτων.

8. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΠΟΠΤΕΥΣΗΣ

Το Σχέδιο Φύλαξης – Επόπτευσης για να είναι αποτελεσματικό θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα παρακάτω:

- Οι καιρικές συνθήκες που καθιστούν απαγορευτικές τις μετακινήσεις του προσωπικού σε ορισμένες χρονικές περιόδους.
- Η δυσκολία πρόσβασης σε ορισμένα μέρη της περιοχής (οδικώς και πεζή), λόγω του χιονιού, είτε λόγω του ότι πολλοί δασικοί δρόμοι δεν έχουν συντηρηθεί και η πρόσβαση δεν είναι εύκολη.
- Ο χαρακτήρας των παράνομων, χωρικά και χρονικά, δραστηριοτήτων που εντοπίζονται στην περιοχή.

Για την υλοποίηση του προγράμματος επόπτευσης – φύλαξης του Φορέα Διαχείρισης όπως έχει αναφερθεί σε παραπάνω παράγραφο διαθέτει δύο (2) αυτοκίνητα αγροτικού τύπου 4x4 και πέντε (5) άτομα ειδικού δασικής προστασίας. Οι εργαζόμενοι θα απασχολούνται από Δευτέρα έως Σάββατο με κυλιόμενο εβδομαδιαίο πρόγραμμα που περιλαμβάνει μια βάρδια ημερησίως. Το ωράριο της πρωινής βάρδιας θα είναι 8:00 -16:00, ενώ της απογευματινής βάρδιας θα είναι 13:00 – 21:00. Παράλληλα δυο Σάββατα το μήνα θα πραγματοποιούνται δύο πρωινές βάρδιες, σε αυτή την περίπτωση ο εργαζόμενος δικαιούται αντίστοιχης ανάπαυσης εντός της επόμενης εβδομάδας σε ημέρα ή ημέρες που θα προσδιορίζονται ανάλογα με τις ανάγκες του Φορέα και αντίστοιχων νόμιμων αποδοχών που ορίζονται από την εργατική νομοθεσία. Τους καλοκαιρινούς μήνες (Μάιος – Οκτώβριος) όπου οι καιρικές συνθήκες ευνοούν την έναρξη πυρκαγιών αλλά και διάφορων παράνομων δραστηριοτήτων θα πραγματοποιούνται δύο βάρδιες ημερησίως (πρωί, απόγευμα), ενώ τρία (3) Σάββατα το μήνα θα πραγματοποιούνται πρωινές βάρδιες.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Ταμείο
Περιφερειακής Ανάπτυξης

9. ΠΕΡΙΟΧΗ ΦΥΛΑΞΗΣ - ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ

Η περιοχή φύλαξης οριοθετείται στον υφιστάμενο πυρήνα, την περιφερειακή ζώνη του δρυμού, τις περιοχές του δικτύου Natura όπως και τα όρια αρμοδιότητας του Φορέα (Ν. 3044/2002). Για έναν ολοκληρωμένο σχεδιασμό για την φύλαξη – επόπτευση, η περιοχή προτείνεται να διαιρεθεί σε κάποιες επιμέρους διαδρομές που θα καλύπτουν το μεγαλύτερο τμήμα της περιοχής και θα πραγματοποιούνται εναλλακτικά λαμβάνοντας υπόψη τις συνθήκες που επικρατούν σε κάθε διαδρομή (καιρικές, βατότητα οδοστρώματος). Η κάλυψη της περιοχής θα γίνεται μέσω χωματόδρομων, δασικών και αγροτικών δρόμων όπως και μέσω του επαρχιακού δικτύου. Οι προτεινόμενες διαδρομές είναι ενδεικτικές και μπορούν να διαφοροποιηθούν ανάλογα με τις ανάγκες του Φορέα και τις συνθήκες:

1. Αμφίκλεια – Παλαιοπαναγιά – Καλάνια – Μεγ. Βρύση – Μπονικλ – Βαρκό – Χ.Κ. Κελάρια – Αμφίκλεια (101 χλμ).
2. Αμφίκλεια – Κωρύκειο Άντρο – Παλαιοπαναγιά – Μάρμαρα – Κρόκι – Παλαιοπαναγιά – Αμφίκλεια (103 χλμ).
3. Αμφίκλεια – Παλαιοπαναγιά – Κρόκι – Καλάνια – Αρεντές – Αργοσυλιά – Χήρας Λάκκα – Αμφίκλεια (122 χλμ).
4. Αμφίκλεια – Παλαιοπαναγιά – Καλάνια – Ντελέα – Συρμό – Μεγάλη Βρύση - Μπονικλ – Αμφίκλεια (88 χλμ).
5. Αμφίκλεια – Κρόκι – Παλαιοπαναγιά – Ασπρόχωμα – Σκαμνός – Βάρκο – Χ.Κ. Κελάρια – Μισκλίτσα – Αμφίκλεια (91 χλμ).
6. Αμφίκλεια – Βάριανη – Δροσοχώρι – Αμφίκλεια (106 χλμ).
7. Αμφίκλεια – Άνω Πολύδροσο - Μπονικλ – Συρμό – Ντελέα – Καλάνια – Παλαιοπαναγιά – Δόκανο – Αμφικλεια (94 χλμ).
8. Αμφίκλεια – Καρκαβέλα – Μπονικλ – Επτάστομος – Καλάνια – Παλαιοπαναγιά – Αμφίκλεια (101 χλμ).
9. Αμφίκλεια – Πολύδροσο – Επτάλοφος – Δόκανο – Λιβάδι Αράχωβας – Παλαιοπαναγιά – Κρόκι – Βάρκο – Πυργάκια – Αμφίκλεια (94 χλμ).
10. Αμφίκλεια – Παλαιοπαναγιά – Τουμπανάρια – Σταυρός – Μπονικλ – Αμφίκλεια (105 χλμ).

10. ΕΝΑΡΞΗ ΙΣΧΥΟΣ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ

Με δεδομένο το υπάρχον προσωπικό που υπάρχει στο Φορέα από το 2009 (οι περιπολίες ξεκίνησαν το Μάρτιο 2012), αλλά και με τις μεγάλες ελλείψεις που υπάρχουν σε θέματα εξοπλισμού (ασύρματοι, κιάλια, φωτογραφικές μηχανές, GPS), η φύλαξη της περιοχής περιορίζεται στην καθημερινή επόπτευση και παρατήρηση. Παράλληλα μέσα από την καθημερινή συλλογή και καταγραφή δεδομένων με όλων των ειδών παραβάσεων και προβλημάτων που εντοπίζονται στην προστατευόμενη περιοχή και έχουν καταγραφεί στο φύλλο συμβάντων, θα δημιουργηθεί ένας οδηγός που θα βοηθήσει στη σύνταξη του Κανονισμού Λειτουργίας και Διοίκησης της Προστατευόμενης Περιοχής.

Κατά το έτος 2013 θα γίνει προσπάθεια να συνεχιστεί η καθημερινή επόπτευση βάση του παρόντος Σχεδίου Φύλαξης και να γίνεται ουσιαστικός έλεγχος στο σύνολο της προστατευόμενης περιοχής. Στόχος για αυτή την περίοδο είναι η συνεχής παρουσία του προσωπικού και των οχημάτων στο πεδίο ώστε να αποτρέπονται παράνομες δραστηριότητες, αλλά να ενημερώνουμε και ευαισθητοποιούμε την τοπική κοινωνία σε θέματα προστασίας όπως και στο να γνωρίσουν το Φορέα του Εθνικού Δρυμού Παρνασσού.

Το Σχέδιο Φύλαξης θα μπορεί να αναθεωρείται όποτε το απαιτούν οι συνθήκες και όταν υπάρχουν νέα δεδομένα. Το υπάρχον Σχέδιο Φύλαξης προτείνεται να έχει διάρκεια ενός έτους, έκτος αν απαιτείται να γίνουν κάποιες προσθήκες στο ενδιάμεσο χρονικό διάστημα (νέες διαδρομές, χάρτες).

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Ταμείο
Περιφερειακής Ανάπτυξης

11. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Δημαλέξης – Μπούσμπουρας : Πρόγραμμα επαναξιολόγησης 69 Σημαντικών περιοχών για τα πουλιά για τον χαρακτηρισμό τους ως Ζωνών Ειδικής Προστασίας της Οрниθοπανίδας. Σύνταξη σχεδίων δράσης για την προστασία των ειδών προτεραιότητας “GR 2410002 Όρος Παρνασσός”, Αθήνα 2009
2. Ελληνική Ζωολογική Εταιρεία : Το Κόκκινο Βιβλίο των Απειλούμενων Ζώων της Ελλάδας, Αθήνα 2009
3. ΕΘ.Ι.ΑΓ.Ε Ινστιτούτο Μεσογειακών Δασικών Οικοσυστημάτων κ’ Τεχνολογίας Δασικών Προϊόντων, Γενική Γραμματεία Δασών κ’ Φυσ. Περιβάλλοντος: Σχέδιο Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Παρνασσού, Αθήνα 1996
4. Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών – Βοτανικό Μουσείο : Βιοποικιλότητα του Παρνασσού – Οικοσυστήματα και ενδιαφέροντα είδη Χλωρίδας και Πανίδας, Αθήνα 2011
5. Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Άμφισσας : Ανακαλύπτοντας τη Φωκίδα – Παιδαγωγικό υλικό για προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, Άμφισσα 2008
6. Σφήκας Γεώργιος : Οι Βοτανικοί Παράδεισοι της Ελλάδας, 2001
7. ΤΕΕ - Τμήμα Ανατολικής Στερεάς Ελλάδας : Αναπτυξιακές Δραστηριότητες, Οικοσυστήματα και Περιβάλλον στην Περιοχή του Ορεινού όγκου του Παρνασσού, Αθήνα 2004
8. Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. – Δ/νση Περιβαλλοντικού Σχεδιασμού – Τμ. Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος : Ειδική Περιβαλλοντική Μελέτη Εθνικού Δρυμού Παρνασσού, Αθήνα 2003
9. Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Οίτης : Σχέδιο Επόπτευσης – Φύλαξης, Λουτρά Υπάτης 2012
10. Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Παρνασσού : Έρευνα σχετικά με την ξήρανση της ελάτης στην περιοχή του Παρνασσού, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη 2012
11. Φορέας Διαχείρισης Λιμνών Κορώνειας – Βόλβης : Σχέδιο Επόπτευσης – Φύλαξης,
12. Φορέας Διαχείρισης Όρους Πάρνωνια και Υγροτόπου Μουστού : Σχέδιο Επόπτευσης – Φύλαξης, Άστρος Κυνουρίας 2011

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Ταμείο
Περιφερειακής Ανάπτυξης

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΠΗΓΕΣ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

www.ypeka.gr

www.ekby.gr

www.ornithologiki.gr

<http://filotis.itia.ntua.gr>

<http://eea.europa.eu/themes/biodiversity>

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Ταμείο
Περιφερειακής Ανάπτυξης

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Περιφέρειων και Αειφόρος Ανάπτυξη

